

FORRÁSOK

A Borszékért Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

XXV. évfolyam 3. szám, 2021. Március

ELKEZDŐDÖTT AZ OLTÁS-
KAMPÁNY HARMADIK SZAKASZA

2.

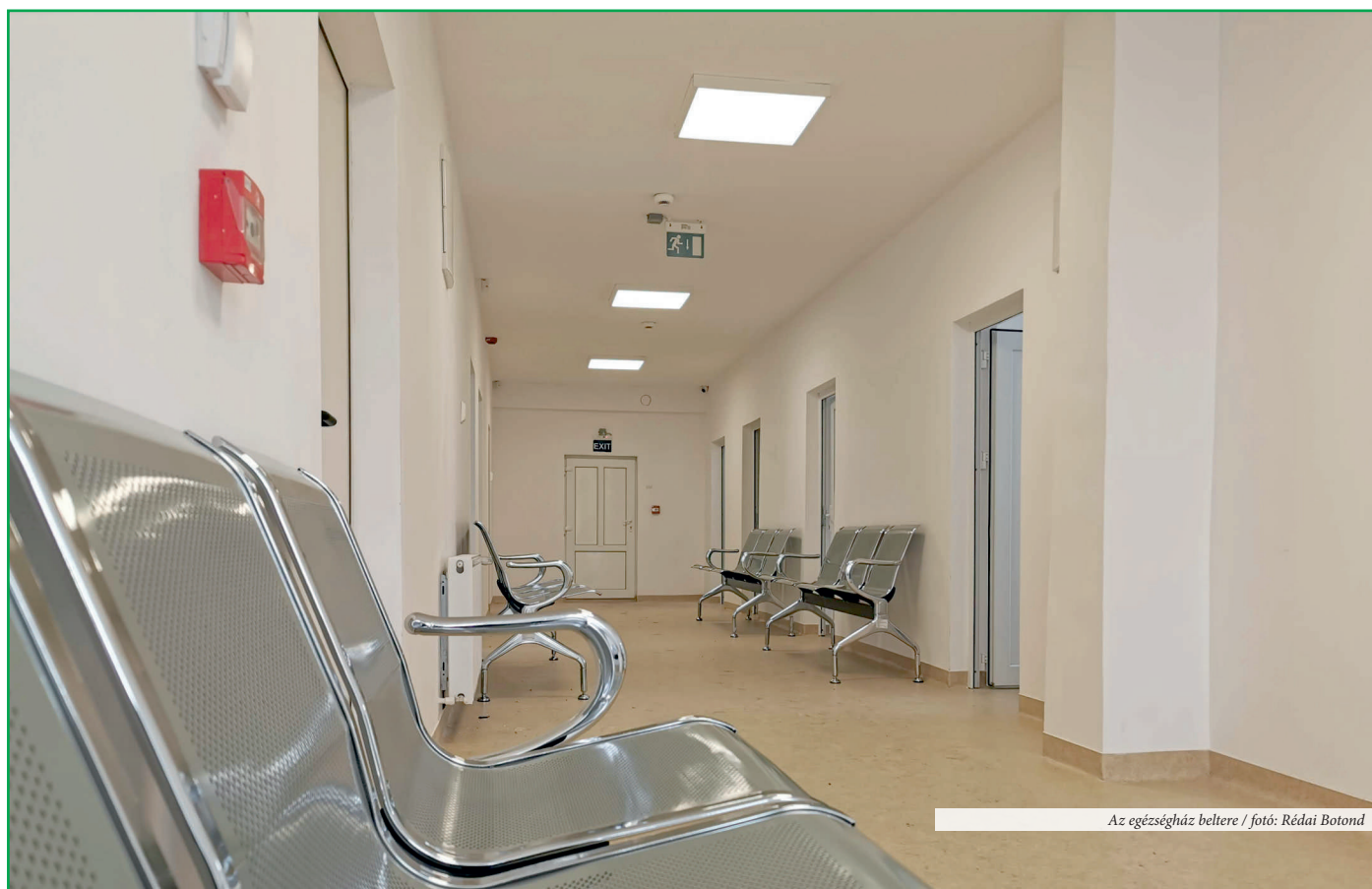
TISZTELET A BÁTRAKNAK!
ÜNNEPI MEGEMLEKEZÉS MÁRCIUS 15 - ÉN

3.

TOVÁBBRA IS IGÉNYELHETIK
A "BORSZÉK KÁRTYÁT"!

6.

EGÉSZSÉGHÁZ: MEGÚJULT BELTÉR VÁRJA A PÁCIENSEKET

Az egészségház beltére / fotó: Rédei Botond

Megszépült és modern belső tér áll a borszékiek rendelkezésére a felújított egészségházban. Az épület rehabilitációjának munkálatai tavaly júniusban kezdődtek, a munkálatok még nem fejeződtek be: a kivitelezőnek még akad tennivalója beltérben is, ugyanakkor még néhány külső munkálatot is el kell végeznie.

A korszerűsítés során új köntöst kapott a háromszintes ingatlan, hőszigetelték az épületet, illetve teljes körű belső felújítást is végeztek. Átalakították a belső tereket, kicserélték a víz- és villanyhálózatot, illetve a fűtésrendszert. Utóbbi a középületek fűtését biztosító, uniós pályázatból megvalósuló biomassza alapú fűtésrendszerhez csatlakoztatják, amint ez utóbbi beruházás elkészül. A kivitelezés során az épület egy liftházzal is bővül,

melynek révén a mozgáskorlátozottak közlekedését könnyítik meg, ennek megépítését hamarosan elkezdik.

A beruházás teljes értéke 2,184 millió lej, amelyből az állami támogatás 1,627 millió lej. Az 557 ezer lejes önrészen túl az önkormányzatnak a tervezéssel kapcsolatos költségeket is finanszíroznia kellett.

Mik József polgármester kiemelte, a beruházás révén bővíteni szeretnék a fürdőtelepülésen elérhető egészségügyi

szolgáltatásokat. Így a felújított egészségházban az eddig működő fogorvosi és családorvosi rendelőkön túl fül-orr-gégészeti, nőgyógyászati, belgyógyászati, szemészeti, munkavédelmi orvosi, illetve pszichológiai szakrendelők is helyet fognak kapni. Az ingatlan alsó szintjén február végétől a borszéki koronavírus elleni oltóközpont működik.

ELKEZDŐDÖTT AZ OLTÁSKAMPÁNY HARMADIK SZAKASZA

Március 15-én kezdődött el a koronavírus elleni oltáskampány harmadik szakasza, már a déli órákban lehetőség nyílt a regisztrációra, valamint a Hargita megyei oltóközpontokba történő előjegyzésre is, köztük van a borszéki oltóközpont is.

Az előzetes bejelentéseknek megfelelően kezdődött el március 15-én az előjegyzés az oltáskampány harmadik szakaszára. Ezzel kezdetét vette a legnagyobb tömeget megszólító szakasz: valamennyi 16 éven felüli állampolgár regisztrálhat az oltási platformon

(<https://programare.vaccinare-covid.gov.ro>). Az újonnan regisztráltak megjelölhetik a számukra megfelelő oltóközpontot, de a tulajdonképpeni előjegyzés csak akkor történhet meg, ha éppen rendelkezésre áll szabad időpont. Ha nincs, akkor SMS-ben kap értesítést a legközelebbi szabad időpontról, figyelembe véve, hogy továbbra is elsőbbséget élveznek a második szakaszban érintett személyek. Előjegyzés céljából a 021-4144425-es egységes telefonszám is hívható.

A borszéki lakosoknak továbbra is ren-

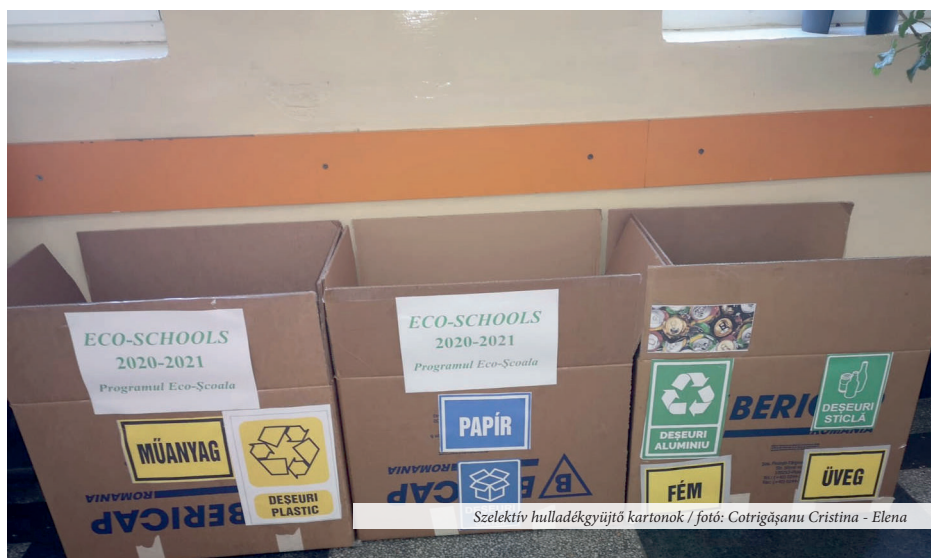
delkezésükre áll az iratkozás a már korábban megadott elérhetőségeken:

Személyesen, a családorvosi rendelőben; Telefonon a következő elérhetőségek egyikén: Horvat Felicia (közösségi asszisztens) : 0722 352 718; Patka Magdolna (egészségügyi asszisztens) : 0745 647 639; dr. Nistor Gabriela (családorvos): 0744 175 028;

A frissen regisztráltak várhatóan áprilistól kaphatják meg az első oltást.

Rédai Botond

FOLYTATÓDIK AZ ECO - SCHOOLS ÖKO ISKOLA PROGRAM

Szelektív hulladékgyűjtő kartonok / fotó: Cotrigășanu Cristina - Elena

A sok kihívással és korlátozással járó 2020 - 2021-es tanévet nem akadályozza meg, hogy megtanuljunk vigyázni önmagunkra és a környezetünkre. Az idei program Öko-kódja a következő: **ELSŐ HELYEN AZ EGÉSZSÉG!**

Fő célja a tanulók, szülők, tanárok és a közösség felelősségteljes hozzáállásának kialakítása az egészséges életmód iránt, valamint

a lakókörnyezet tisztántartása és megtisztítása a szennyező anyagoktól.

A projekt első lépésében a következő három témában kellett információs anyagokat és rajzokat alkotni: Táplálkozzunk egészségesen, Sportoljunk, Az éjszakai alvás fontossága.

Ezt követően a diákok otthon különféle ételeket készítettek egészséges alapanyagok-

ból, lefényképezték, elfogyasztották, majd az iskolában ábeszéltek ezek elkészítését és előnyeit, hogy mennyire egészségesek az emberi szervezet számára.

Március 1. alkalmából két osztály újrahasznosítható anyagokból, műanyag kupakokból és lombhullató ágakból, márciuskákat készített.

Folytatva a tavalyi szelektív hulladékgyűjtést, a diákokkal együtt az iskola folyosóira nagy dobozokat helyeztünk, amelyekre feltüntettük a hulladék típusait: papír (papírhulladék és karton), műanyag (pet és fólia), alumínium és üveg (befőttes üveg, palackok).

Elsődleges célunk, hogy a tanulók megtanulják azt, hogy jobban oda kell figyelniük az egészségükre, a körülöttük lévő emberek egészségére, és nem utolsósorban a környezetre, hogy a természettel összhangban nőjenek fel.

Sok érdekes tevékenységgel folytatjuk programunkat, amelyekről tájékoztatni fogjuk majd Önöket.

Koordinátorok: Cotrigășanu Cristina - Elena és Rutter Ilinca - Otilia

BORSZÉK VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
MINDEN KEDVES OLVASÓNAK
KELLEMES HÚSVÉTI ÜNNEPEKET KÍVÁN!

rajz: Chișluca Roberta III. B. osztály

TISZTELET A BÁTRAKNAK! ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS MÁRCIUS 15-ÉN

Koszorúzás a Kossuth-kopjafánál / fotó: Móga Attila

Március 14-én, vasárnap ünnepi műsorral tisztelgett városunk az 1848-1849-es forradalom hajnala, és a szabadságharcban részt vevő bátor harcosok előtt. Az esemény nyitómomentumaként Márton József plébános gondolatait hallgattuk meg, ezt követően koszorúkat helyeztünk el az alsó-borszéki Kossuth-kopjafánál, majd az önkormányzat jóvoltából ROLE koncerten vehettünk részt a Művelődési Házban. Az esemény záróakkordjaként közösen énekeltük el a régi székely himnusz, valamint nemzeti himnuszunkat. A következőben Márton József elhangzott gondolatait osztjuk meg.

Kiváltságos érzés számunkra – mondhatnám úgy, hogy kárpótlás a nemzet részére az élettől, – amikor hitünket és nemzetünket megtartó hegyeinkre felkapaszkodunk. Mert Csíksomlyó áhítata és a Nyerges tető szilajsága, március 15-e történéseinek szellemisége, lelkünkbe karcolja a feladhatatlan szabadság lehetőségét. Miközben áldozatokkal telített szabadságunkat ünnepeljük, ott van mindannyiunk szívében a rettegő kérdés: hogy elszóródásunk ellenére vagyunk-e ele-

gen, s van-e elég erős hangunk, hogy őseink testamentumát csorbíthatatlanul megéljük és továbbadjuk: „rabok tovább nem leszünk.” Talán nagyon halkan, a némaság hangján ébred föl bennünk a pusztá kérdés: nem vétettünk-e minden elmenővel, külhonba távozóval vagy itthon maradt közömbössel szemben azzal, hogy túlsordultig tele van a levegőnk, amit a szívünkig belélegzünk mindazzal, ami a szabadság zászlaját tépázza. Mert szabadok kellene legyünk a jó szóra, a szíves emberségre, az éltető hitre, s az egymást átölelő folytonos megbocsájtásra és bizalomra.

Székely/magyar falvainkban/városainkban az iskola, a templom, a temető szerves részei a mindennapjainknak, szemünk tükrében találunk visszfényre. Így magunk előtt láthatjuk az elindult élet csirázását és őseink, de mondhatom, hogy hőseink – mert csupán egyetlen betű a különbség – tanúságtételét. A feladhatatlan szabadság napján kizárólagosan nekünk adatott meg, hogy zárt vagy nyitott országhatárok ellenére úgy érezzük, mintha a nemzetünknek külön élő szíve volna, melynek dobbanása vért pumpál a mi ereinkbe is, felmelengeti és nem hagyja,

hogy a gonosz rafinált finomkodása, mely leginkább örökségünk tönkretételén érhető tetten, kihűtse bennünk a bátorság lelkét sajátjainkért.

A Gonosz egyik legnagyobb csapdája a mi lelkünkben éppen ez: mi régen vesztettünk hazából, földből, de most kezdünk önként lemondani a mieinkről, a saját lelkesedésünkről és leintünk mindenkit, aki ezen változtatni szándékozik, és a szélrózsa összes irányába elengedünk minden kezét és szívét azzal az álnoksággal: hogy boldogulni kell. Az élet kellekeinek bálványoltárán túlságosan hamar feláldozzuk: a hitünket, a jó szándékunkat, a becsületünket, a bátorságunkat. Megdöbbenő kicsinyességgel zavarossá és kételkedővé tudjuk lefokozni értékeinket, mintha azok sosem lettek volna a mieink. Erdély földje ilyen lagymatagsággal sosem lett volna tündérföld, s ilyen közömbösséggel, s ilyen megbocsájthatatlan örült szerzési hajszával sosem építettünk volna ennyi szép templomot az Istennek, s meggannyi csodálatos iskolát, gimnáziumot a gyerekeinknek. Sok mindent elvettek tőlünk, néhányat visszaadtak, s úgy látszik, most újból elvesznek belőlük, de ez a veszteség nem tört össze bennünket úgy, mint napjainkban az irigység, a széthúzás, az ítélezés, a „semmi nem jó nekem” férgé. És ez fájni tud, s alkalomadtán gyűlöletté tud nőni egy családban, egy közösségben, egy nemzetben.

A mi napjainkban is tisztelet a bátraknak, akik megkérdőjelezett létjogúsággal a nemzet napszámosaiként szilárdan kitartanak a tanulás, a hit szabadságának elérhető értéke mellett. Mi ma sem gondoljuk másképpen, mint elsőnek a vallásszabadságot, az iskola, a templom örökösét, mint korábban. Nekünk ma március 15-e üzeni, hogy bátrak kell legyünk az áldozatokkal kiharcolt áldott szabadságunkért, mert olyan testamentum ez őseinktől, amiből nem lehet feladni semmit sem, egy jótányit sem.

Boldogemlékü Márton Áron nagy püspökünk útmutatásával zárom gondolataimat: „A saját sorsunkat magunk kovácsoljuk, az élettől csak annyi kegyre számíthatunk, amennyit tőle makacs kitartással, megbont-hatatlan összefogással kikényszeríthetünk.”

Legyenek áldottak őseink, akik ezt nem csak tudták, hanem élték is, s ha kellett meghaltak érte!

NYELVÉBEN ÉL

Minden nép és minden nyelv viszonylag szerény szókinccsel kezdi meg a maga külön életét. Az emberi életviszonyok fejlődésével együtt jár az emberi gondolkodás átalakulása, gazdagodása is. Ez a gazdagodás a szókincs gyarapodásában jelentkezik. A szókészlet gazdagodásakor a gondolkodás és a nyelv kölcsönhatásának eredményeképpen új fogalmak jelennek meg; a fogalomalkotásban tehát döntő szerepe van a gondolkodásnak.

Ennyi felvezető után szeretném egyszerűbben megfogalmazni azt az okot, amiért tollat ragadtam. Sokat lehetne beszélni a nyelvi állapotokról, az utóbbi időben bekövetkezett változásokról, amit sokan „nyelvromlásnak” neveznek. Való igaz, sok a rövidített szóalak, a szleng a nyelvünkben, nem beszélve az ok nélküli, erőltetett idegenszavak használatáról. „Divat” lett idegen kifejezéseket puffogatni, mert attól elismerést remélünk, talán felnéznek ránk, ha az otthonról végzett munka helyett „home office”-t mondunk. Lehet, hogy a gyors felzárkózásban nem találtuk meg az „online” magyar megfelelőjét?

Egyszer majd erre is visszatérek, de most más jár a fejemben. Tanári munkám egyik szomorú megállapítása, hogy a tanulók szóhasználatában csak elvétve, ritkán for-

dulnak elő a szólások, közmondások. Van erre órakeret, foglalkozunk is a nyelv eme gyöngyszemeivel, de azt a tanulók tananyag-nak tekintik, megtanulják, legfennebb ismerik, de nem használják. Sőt, felnőttektől is ritkán hallok helyzeteket jól jellemző, rövid, szemléletes „mondásokat”: olyant, mint „tűvé tettük” a lakást, ha keresünk valamit, „fúrja az oldalunkat” valami, ha nagyon kíváncsiak vagyunk valamire.

Pedig értjük jelentésüket, esetleg azt nem tudjuk, hogy hogyan jutottak átvitt jelentésükhöz? Hogy kerül a tú kapcsolatba a kereséssel, hogy fúrja valami az oldalunkat?

Az ilyen elhomályosult eredetű kifejezések mellett vannak sokkal érthetőbb képet tartalmazó szólások is, például ha azt mondjuk valakiről, hogy „a könnyebb végét fogja meg a dolognak”, magunk elé tudjuk képzelni azt az embert, aki sunyi módon az elmozdítandó tárgynak a könnyebbik felét akarja megragadni. Rengeteg ilyen állandósult kifejezésünk van, ezek nyelvi képek közbeiktatásával jellemeznek személyeket, helyzeteket. Hatásukat, beszédbeli helyüket annak köszönhetik, hogy a szólást alkotó szavaknak semmi kapcsolatuk nincs a szó-lás maga egészével. Éppen ez az oka annak, hogy szózással érdekesebben, szívesebben fe-

jezhetjük ki magunkat, egyszerűen: „kivágjuk a rezet”, pedig sem a rézre, sem a kivágásra nem gondolunk.

Sok szólásunk forrása a boszorkányhitben keresendő: „lővát tesz valakit” – régen közkeletű babona volt, hogy a boszorkány lővát tudja változtatni az embert azzal, hogy kantárt vág áldozata fejéhez. A babona eltűnt, a múlt sötét emléke már, de megmaradt a szólás jelentése, mert becsapni, elbolondítani valakit még ma is „szokás”.

A „kosarat ad valakinek” eredete a középkorba nyúlik vissza: várkisasszonyok között divatban volt, hogy az udvarló lovagnak a vár ablakából kosarat eresztettek le, és a lovagot kosárban húzták fel. Ha a lovag nem volt kedvére való, a hölgy olyan kosarat bocsátott le, amelynek rossz volt az alja, a lovag kipottyant belőle, megértve a célzást eloldalgott.

O. Nagy Gábor nyelvünk virágainak nevezte a szólásokat, tőle tudjuk – s a továbbiakban szeretném közreadni – néhány szólásunk eredetét. Életművének fontos munkája a szólásmagyarázó szótár, amely más szótáraktól eltérően, népszerű, tanulságos és szórakoztató olvasmány.

Lapozzuk mi is haszonnal!

Ballai Erzsébet

LÉLEKMELEGÍTŐ

A FÉLELEM DIAGNÓZISA A BIBLIA TANÍTÁSA ALAPJÁN

A félelem lehet a lelkiismeretünk visszhangja: visszajelzés vagy figyelmeztetés – hogy valami nincs rendben, valami hiányzik. Ez mindig a bizalmatlanság felé mozdítja el az embert. Ezért most vizsgáljuk meg a félelmet, mint bizalmatlanságot az ember életében. A félelem kiszorítja a hitet és bizalmatlanságba taszítja még az érett keresztényeket is. Vagyis a félelem a hithez hasonlóan működik, csak hogy míg a hit Isten ígéreteit valósítja meg az életünkben, addig a félelem negatív szellemi folyamatokat indít be, és siettetni annak a rossz dolognak a bekövetkeztét, amitől az ember tart. Jób az Ószövetségben ezt a tapasztalatát a következőképpen fogalmazta meg: „amitől remegve remegtem, az jöve reám, és amitől rettegtem, az essék rajtam.” (Jób 3,25) Mitől félt Jób? Hogy elveszíti a gyermekeit, egészségét a vagyonát és ez be is következik. A történetből élénk táru az a mód, ahogy Isten elvezeti őt a bűnbánatra és a megtérésre. Az Istent számon kérő és követelőző Jób eljut oda, hogy megalázza magát az Isten előtt. Megtanulja, hogy ne féljen, hanem teljes szívből

bízzon Istenben. A félelem gúzsba köt. Rab-sága alól csak Isten tud megszabadítani. „Akit a Fiú megszabadít az valósággal szabad.” A félelem ugyanakkor a felelősség elhárítása, megalkuvás önmagunkkal és a világgal szemben. Passzív beletörődés a gyengeségeinkbe. Félek, ez azt jelenti: félttem önmagam. Félek a felelősségre vonástól, kihátrálok a számomra kedvezőtlen szituációkból, és nem vállalom fel a saját felelősségemet. A bibliai személyek közül példa erre Péter apostól. A bibliai történetekből jól ismerjük Pétert, akiről úgy tűnt, hogy nagyon bátor, erős jellemű tanítványa Jézusnak. Mindezt tudta is magáról és magának a Mesternek is lelkesen bizonygatta, hogy ő biztos, hogy nem hagyja el őt. Meg volt arról győződve, hogy ő nagyon bátor és erős jellemű. Láthatjuk, hogy ő az, aki kész volt kilépni Jézushoz még a háborgó tengerre is. Az olajfák hegyén bátran kardot ránt, hogy megvédje Mesterét, Jánossal együtt kész odamenni a főpap udvarába, amikor veszélyes volt Jézus közelében lenni, maradni. De láthatjuk Péter gyengeségét is, amikor megijed és fél az emberektől, retteg az emberi

véleménytől, a fellelősségre vonástól és emiatt nem merivállalni Jézust, amikor kellene inkább gyáván kihátrál, tagad, megtagadja Mesterét. A nehéz helyzetekben szokott kiderülni, hogy a hit vagy a félelem felé fordul a döntésünk és a tekintetünk. A fenti történetekből láthatjuk, hogy még az istenfélő embereket is a nehéz, emberileg kilátástalan helyzetekben megkísérti a hazugság, mely a félelem miatt utat tör magának és belép életünkbe.

A lehetetlennek tűnő helyzetekben, amikor az ember tehetetlennek érzi magát, akkor van igazán szüksége a segítségre. De kérdés, hogy mit tesz ilyenkor? Segítségül hívja Istent és hittel rátekin, vagy a félelemnek engedve a Sátán csapdájába sodródik? Hiszen az ő célja, hogy az embert teljes reménytelenségbe, csüggedésbe és a félelemből fakadó sokféle más bűnbe taszítsa, ami miatt egyre távolabb kerül Istentől. Nagyon fontos, hogy ne félelemből, hanem hitből cselekedjünk. Ha a félelemnek adunk teret, nemcsak a bűnök előtt nyitjuk meg az életünk ajtaját, hanem ezzel együtt Isten rajtunk segítő munkája előtt is bezárjuk a lehetőséget.

A pap

SZOMSZÉDOLÁS MÉG MINDIG A DUNA MENTÉN

Amennyiben Orsováról hajókirándulásra indultunk, úgy a Decebal- főnél hajónk hátraarcot vesz, és visszavisz az orsovai kikötőbe. De ez alkalommal folytassuk kirándulásunkat az országúton, mely követi a nagy vizet. Lassan – nem érdemes sietni, hisz oly szép a táj! – kiérünk a sziklák közül, szélesedik a kilátás. A folyó bal oldalán, Szvinyice szerb lakosságú településtől 4 km-re, a Duna vizéből két négyszög alapú torony emelkedik ki, a Háromtorony/Trikula vár maradványai. Trikola, a török elnevezés, három tornyot jelent. A többnyire láthatatlan, harmadik torony a megmaradt falmaradványokkal csak nagyon alacsony vízállás esetén látható. A Vaskapu vízerőmű építésekor, a korábban említett Ada-Kaleh szigettel együtt került víz alá. A XV. században épült védvárat a török veszedelem ellen emelték, akkoriban ez volt a legdélebbi fekvésű magyar vár.

Nem messze Szvinyicétől, Újmoldovával átellenben, a Duna jobb partján, szerb oldalon megpillantjuk Galambóc várát. Teljes nagyságában és szépségében uralja a vidéket: falait egyik oldalon a Duna vize mossa, másik oldalon falai a hegynek futnak, kősziklára támaszkodnak. Sajnos, csak tisztos távoból, (egy országhatár és a pandémia diktálta szigorítások választottak el) csodálhattuk a történelem során oly sokat megélt várat. Stratégiai helyzetének köszönhetően minden nemzet magáénak szerette volna. A rácok (szerbek) építették az egykori római őrhely

Galambóc vára

főlé, Károly Róbert magyar király a XIV. században elfoglalta. Később török kézre került, akiktől egy évszázad után Zsigmond király próbálta visszahódítani. Sikertelenül. (Ez az ostrom egy külön írás témája lehetne. Sokan, sokat írtak róla, többek között Arany János is megörökítette a Rozgonyiné c. balladájában. Főhőse nem a menekülő Zsigmond király, hanem a menekítő, a bátor Rozgonyi Cecília). Olyan fordultatos, izgalmas ennek a várnak a története, hogy felvettem a bakancslistámra. Pandémia után (add meg, Uram, hogy megérjem!) vagy két hullám közötti szünetben talán visszatérhetek ide, bejárni a szerb oldalon található magyar vonatkozású

láttnivalókat! Addig is a lehetőségek talaján maradvá, Ómoldováról, a Duna mentét elhagyva, Északra fordulunk és Oravicabánya felé vesszük utunkat.

A Szemenik-hegység lábánál elterülő bánsági kisváros (lakosainak száma 9300) a XVII. században a térség bányászati központja volt. Rézbányáit a török hódoltság alatt szerbek művelték. Az osztrák uralom alatt Felvidékről, Selmecbányáról, Besztercebányáról, Tirolból hoztak ide telepeseket. Rézet és ezüstöt bányásztak. Emblematikus épületei, a város látványosságai a XIX. században épültek. A mai Románia területén a legrégebbi, ma Mihai Eminescu nevét viselő, a bécsi Burgtheater mintájára épült színház 1817-ben nyitották meg I. Ferenc király jelenlétében. Ugyancsak Oravicán alapították 1763-ban az ország első, Knoblauch nevét viselő bányász-gyógyszertárát.

A város állomásépülete is műemlék. Az Oravica–Anina vasút 1863-ban készült el és a maga korában kiemelkedő teljesítménynek számított. A vasútvonalat építésekor „bánati Semmeringnek” nevezték. A vonalon naponta már csak egy vonatpár közlekedik mentőként.

Érdekes körbesétálni a városban. Számos műemléképületet fedezhetünk fel, melyek egy szebb időket is megélt, valamikor többnemzetiségű bánsági város életéről mesélhetnének...

Kolbert Tünde

forrás: Denis Barthel, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=8090871>

SZÜLŐK FELTÉTEL NÉLKÜL

A kutatások során kiderült, hogy akik feltételekhez kötve kapták a szülői elfogadást, nagyobb arányban viselkedtek úgy, ahogyan azt a szülők elvárták, de az eredmény sokat ártott a kapcsolatnak: ezek közül a fiatalok közül többen mondták azt, hogy nem kedvelik a szüleiket, illetve neheztélssel gondolnak rájuk. A cselekedeteik motiváló erejeként inkább „erős belső nyomásról” beszéltek, semmint szabad választásról. Egy-egy elért sikerük után jellemzően csak rövid ideig voltak magukkal megelégedve, sokszor küzdöttek szégyennel és büntudattal. Felnőtt gyerekek szüleivel készített interjúkból kiderült, hogy azok az anyák, akik gyerekkorukban csak akkor érezték a szüleik szeretetét, amikor „jó” voltak, felnőttként gyakrabban érezték értéktelennek magukat, de furcsamód ennek ellenére az átlagnál

hajlamosabbak voltak a gyerekeiket is úgy nevelni, ahogyan őket nevelték.

Alfie Kohn, a gyermeknevelés elismert szakértője határozottan állítja, hogy a kérdés súlyosabb, mint először gondolnánk. A gyermekek jelentős részének komoly szorongást okoz, hogy úgy érzi: nem ő maga, hanem a viselkedése számít. Mindegy, hogy büntetünk vagy jutalmazunk, az üzenet ugyanaz: csak akkor állunk ki mellette, ha úgy viselkedik, ahogy elvárjuk tőle. Holott minden gyereknek alapvető és legfontosabb igénye, hogy a szülői feltétel nélkül szeressék. Akkor is, ha nem fogad szót. Akkor is, ha csúnyán beszél, verekszik, vagy egyszerűen csak lustálkodni szeretne tanulás helyett. Akkor is, ha a viselkedésére egyetlen szülő sem lenne büszke. A Szülők feltétel nélkül állításait komoly kutatások támasztják alá, miközben

rengeteg gyakorlati tanáccsal látja el a hagyományos fegyelmezés ördögi köréből kitörni vágyó szülőket. Kerüljünk közelebb gyermekeinkhez! Ha nem rekesztjük ki őket saját életükből, ha engedjük őket dönteni, és azt is tiszteletben tartjuk, ha döntéseik ellentétesek a mieinkkel, egy nap észre fogjuk venni, hogy már nemcsak terelgetjük őket – hanem együtt haladunk az úton, a közös cél felé.

ALFIE KOHN Amerika-szerte ismert szakértő, tizennégy gyermeknevelési könyv szerzője, egyetemek és konferenciák népszerű előadója, televíziós műsorok visszatérő vendége. A hagyományos, büntetésen és jutalmazáson alapuló nevelés legnagyobb kritikusa, akinek könyveit húsz nyelvre fordították le. Maga is gyakorló szülő, feleségével és két gyerekével Bostonban él.

Kovács J.

MESÉLŐ MŰLT

RÉGI KATOLIKUS KÁPOLNA ÉS TEMPLOM

Borszéken már az állandó településsé válása előtt is létezett katolikus kápolna, bizonyíthatóan a XVIII. századtól. Lázár család perokmányából tudjuk, hogy a katolikus kápolnát 1745-be a szárhegyi gr. Lázár Ferenc pásztorai lerombolták. (Ezután kezdődött a következő építése 1777-be, amit az alábbi felirat is bizonyít.) „Borszéken van egy kis katolikus templom, Ditró anyamegyéhez tartozó, az itteni római katolikusok száma 90-re tétetik. A templom homlokirata ez: Haec est domus Domini pie aedificata H.B. Mariae V., et Joannis Nep. 1777. (Boldogságos Szűz Mária és Nepomuki Szent János tiszteletére) Az ajtófélfákon kétfelől ez volt olvasható: Minden pap egy misét mond, más egy olvasót az itt megholtakért

1779”. (Nemzeti Társalkodó, Kolozsvár 1839.) A Lázár család egyik levelében arról írnak, hogy 1779-ben fejezték be a templom építését (jótékony adakozásoknak köszönhetően). Ez a templom látható még a Lallo-senvich-féle 1823-as térképen is, a csíkszentdomokosi Sándor István és a gyergyószentmiklósi Vertán István házaik mellett. A Gyergyószentmiklóstól 6 óranyira található Borszéken nagy ünnepség volt 1844 aug. 20-án, Szent István napján, amikor az új templomot megáldották. Lázár László kancellár (kormánybizéki tanácsos, stb.) több ezer forintot adományozott nemcsak a templom építésére, hanem felszerelésére is: szószék, orgona, sekrestye, padok, könyvek, papi öltönyök elkészítésére. (A békási g. e. temp-

lom számára 1.000, az erkediére 1.000 váltó forintot adományozott). Minden belföldi és külföldi fürdővendég távozását a templomáldás utáni napokra tetette, sok új vendég is ekkora időzítette érkezését. (Szathmáry Pap Károly fényképész is ekkor járt Borszéken és tudjuk, hogy több fényképet készített a településen. Vajon nem-e örökölte meg a felszentelési ünnepséget?) Jeles egyházi férfiak, több katonai és polgári tekintély jelent meg Lázár gróf meghívására. A püspök M. A. gyergyó-vidéki főesperest hatalmazta fel a templomszentelésre, az ünnepélyt aug. 20-án ágyuk ropogásai jelezték, majd az összegyűlt hívók serege a régi kápolnában szentmisét E. J. ditrói plébánostól olvasottat hallgatott, honnan azután a buzgó nép ezrei, vallásos menethez illő renddel és szent énekek közt a főesperestől vezetve, az új templom felé tartottak. A templomáldás után pedig, fényes segédlet mellett szent misét énekelt, midőn az evangélium után a gyergyóalfalvi plébános A. A. szívhez szóló beszédben a religio vigaszait fejtegető, s érzékeny hangokba foglalt hálaköszönetet szavalt a nap hőseinek, s más jótevőknek is. Bevégeztetett a szeplőtelen oltáráldozat, hangszerek kíséretében énekelt a fiatal gróf Bethlen Mihály kir. tábla ülnök. Az ünnepély végeztével a méltóságos korlátnok úr vendégkoszorúkat fogadott úri asztalánál, többek között a püspök díszes koszorúját. Szászrégeni Wermescher Mihály fürdőbérő bár evangélikus vallású volt, munkásaival segítette az új templom építését a ditrói Fülöp András vezetésével.

*A Religio és Nevelés, 1844. 2. félév 40. száma alapján
közreadja Pethő Csongor*

TOVÁBBRA IS IGÉNYELHETIK A „BORSZÉK KÁRTYÁT”!

A Dezvoltare Urbana Kft. által kiállított „Borszék kártya” kiállításának célja kedvezmények nyújtása az igénylés pillanatában borszéki lakcímmel rendelkező személyeknek a „Reménység Síközpontban” található sípályák, illetve a nyári bób-pálya használatához.

Az igénylés kérés alapján történik, amelyet a borszéki Turisztikai és Információs Irodában, az ott dolgozó városi alkalmazottak előtt kell kitölteni és leadni. A kéréshez személyi igazolvány másolatot kell mellékelni, ezt munkatársaink elkészítik önöknek.

A kedvezmény teljes szabályzatát itt olvashatják: <https://statiuneaborsec.ro/hu/Kulonbozo-dokumentumok-15> vagy a turisztikai irodában.

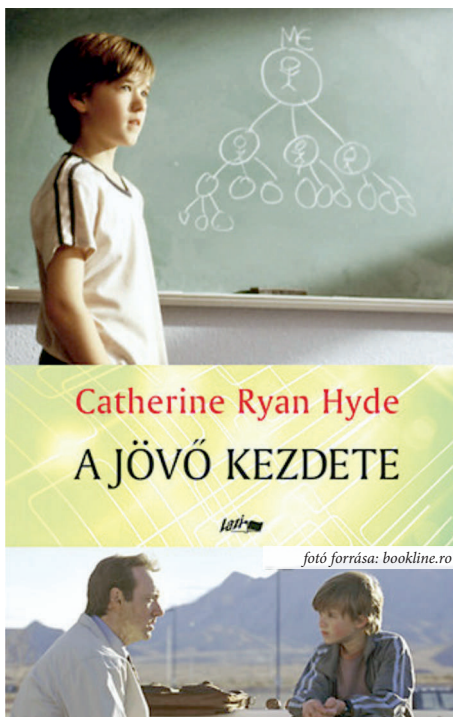
Borszéki Turisztikai és Információs Iroda

KÖNYVSAROK

CATHERINE RYAN HYDE: A JÖVŐ KEZDETE

Egy iskolában nem mindennapi feladatot kapnak a gyerekek új tanáruktól. Váltsák meg a világot, vagy legalábbis álljanak elő valamivel, ami jobbá tehetné azt. A diákok többsége értelmetlennek találja a feladatot, a tizenegy éves Trevor azonban nagyon is komolyan veszi, és példátlan eltökéltséggel nekilát, hogy megvalósítsa, amit eltervezett. Elgondolása egyszerű: tégy jó három emberrel, és ahelyett, hogy viszonzást várnál tőlük, kérd meg őket, hogy adják tovább másik három valakinek. Aztán ez a három ember is mind továbbadja három embernek.

A könyvben megfogalmazott történet ama gondolatmenet köré épül, hogy hogyan lehetne jobbá tenni a világot. A jelen elrugaskodott, én-központú társadalmában az emberek többségére jellemző az önzés, passzivitás. Még ha észre is vesszük, hogy valakinek segítségre van szüksége, nem mindig vesszük a fáradságot arra, hogy megadjuk az illetőnek. Papolunk a jóságról, a nagyilelkűségről, de a mai társadalom nem ad példát a következő nemzedéknek és ez csak egyre rosszabb lesz. Elég csak arra gondolnunk, hogy mennyit vál-

tozott 10-20 év alatt a gyerekek hozzáállása az iskolához, tanárokhöz, szülőkhöz, idősekhez.

Akkor bizony elborzongva gondolhatunk bele, hogy vajon milyen lesz, mivé alakul társadalmunk néhány évtizeden belül. Vajon lehet valamit tenni, ha lehet még egyáltalán? A történetet olvasva ráébredhetünk arra, hogy mi egyének is sokat tehetünk azért, hogy változtatni tudjunk, és mint egyének is felelősek vagyunk azért, ahol most tartunk.

„A legnehezebb az egészben, hogy higgyünk az emberekben. Ez az, amin korábban mindenki elbukott.”

„Adjon az idejéből vagy az együttérzéséből. Pénze sok embernek van, effélékből annál kevesebbnek.”

„Ha olyan valakin segítesz, akivel így is úgy is szívesen tennéd, az nem olyan nagy dolog.” (részletek a regényből)

A regényből film is készült nagyszerű színészekkel, „A jövő kezdete” címmel. A könyv és a film hatására pedig „add tovább mozgalmak” indultak a világ nagyvárosaiban.

A könyv megtalálható és kölcsönözhető a Kamenitzky Antal Városi Könyvtárban. Szeretettel várjuk olvasóinkat!

Kiss Éva, könyvtáros

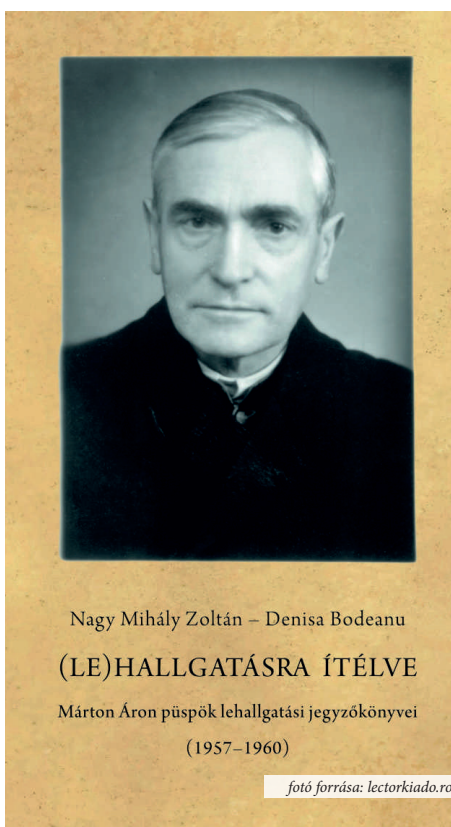
Nagy Mihály Zoltán – Denisa Bodeanu: (LE) HALLGATÁSRA ÍTÉLVE

Márton Áron lehallgatási jegyzőkönyvei (1957-1960)

Varadinum Alapítvány Kiadó-Iskola Alapítvány Kiadó, Marosvásárhely-Kolozsvár, 2019

A könyv online bemutatására 2021. január 30-án került sor a csíkszentdomoski Márton Áron Múzeumban. A moderátor Lázár Csilla önkéntes muzeológus volt. Beszélgető partnerei: Nagy Mihály Zoltán dr. nagyváradi szerző, szerkesztő, a Bihar megyei Állami Levéltár főlevéltárosa, Kovács Gergely r-k. érsek, volt posztulátor (a boldoggá avatás kérelmezője), Bánkúti Gábor történész, magyarországi egyetemi oktató, a könyv szaklektora, Gálfalvy Ágnes szerkesztő, a Lectur Kiadó képviselője, Tóth László Magyarország csíkszeredai főkonzulja.

A résztvevők kifejtették, hogy egy értékes kiadványról van szó, amely felvázolja Márton Áron püspök életének azt a szakaszát, amikor ugyan kikerült a börtönből, de állandó megfigyelés alatt tartották. Minden lépést követték, minden találkozójáról felvétel készült. Besúgók százainak jegyzőkönyvei,

igazi kordokumentumok. A beszélgetésekből kiderült, hogy 1955-ben szabadlábra engedték, de irodáját „bepoloskálták”, azaz lehallgató készülékeket szereltek. A levelezéseket is cenzúrázták, másolatai megvannak a kötetben. Hihetetlen, de 25 km-nyi anyag van a Securitate levéltárában (CNSAS). A közölt dokumentumok alapján jobban megismerjük Márton Áron egyházpolitikai elképzeléseit és az állammal szembeni passzív egyházfőt. A dokumentumok egyértelműen igazolják, hogy Márton Áron nem kötött kompromisszumot. Kovács érsek úr a Vatikánban tanulmányozta a titkos dokumentumokat. Azt is megtudjuk, hogy szabadon engedése egy egyezség következménye, amit a Szentszék kötött a hatalommal. Bodeanu Denise dr. történész, a Securitate Irattárát Vizsgáló Nemzeti Tanács tudományos kutatója egy összetett anyaghalmazból válogatta a jegyzőkönyveket, amik bekerültek ebbe a forrásértékű dokumentumba. A könyv terjedelme is tiszteletre méltó: 568 oldal. A szerzők egy-egy tanulmánya vezeti be az olvasót a kötet olvasásába. A könyv végén pedig gazdag irodalomjegyzék, illetve mutatók találhatók.

Farkas Aladár

BORSZÉK ÚJKORI TÖRTÉNETE KORABELI SAJTÓTERMÉKEK HASÁBJAIN

VASÁRNAPI ÚJSÁG (1854-1925)

1838. 03. 25. „Több napot kell várni, amíg a töltés sora reá jön”. (Az echós szekerek a Főkút körül „parkoltak” és vártak sorukra. Ma kamionok százai teszik ugyanazt, a szerk. megjegyzése).

1866. „A borvízvételre szép, derült idő kell. Töltés után azonnal bedugni, nyakát colophoniummal vegyített olvasztott szurokkal lezárni, híves, száraz pincében esztendeig is megáll s megtartja gyógyító erejét.”

1867-ben Magyarország képekben (képes folyóirat) I. kötetében megjelent Gergely Lajos írása: „Borszék és a borvizes székely”, (képpel is illusztrálva).

1871-ben Orbán Balázs: „Képek a Székelyföldről” c. írását olvashatjuk és láthatunk egy rajzot „A Medvebarlangok sziklakapuja Borszék közelében”.

1872-ben kemény tél volt. Karácsonykor 22 fok hideg volt. Sok madár megfagyva hullott alá, s az élőfák megrepedeztek.

1873-ban jelent meg dr. Cseh Károly: „Borszék gyógyászati és nemzetgazdasági

szempontból” c. könyve, benne rajz „Főkút a borszéki fürdőn”. Ugyanitt olvashatjuk Réthi Lajos „A székelyföldi gyógyfürdőkről” című írását is.

1874-ben tűz ütött ki. Leégtek a borvíz-üzlet épületei, a Mélik-féle vendéglő. A kár 6070 ezer forint.

Megjelent dr. Cseh Károly: „Fürdői levelek” című írása. Benne Borszék rövid ismertetése: fekvése, talajminősége, levegőjének tisztasága predesztinálja, hogy gyógyhely legyen. Ismerteti a gyógyforrásokat, gyógyfürdőket, a források gyógyhatásait. Van állandó zenekar, posta és távírda. Olvasó- és zongoraterem. Teke és fiókgyógyászat, fürdőorvos és terjedelmes sétányok. Itt van Nagy Mihály szintársulata, Prielle Kornélia jeles művésznő.

1875-ben meghalt gr. Lázár Kálmán. Jogot végzett, de természettudománnyal foglalkozott, Borszéken ismerte meg Simén Amátiát, akit nőül vett. Halála után kétezer madár és nyolcezer tojásgyűjtemény maradt.

A Magyar Tudományos Akadémia már-

cius 12-i ülésén elhangzott dr. Than Károly előadása. „A borszéki borvíz szénsav tekintetében a leggazdagabb Európában”.

1880-ban kőbányát szerettek volna nyitni Borszék határában.

1883. augusztus 11-én keresztelték az erdei kutat József főherceg-kútnak. Délután hangverseny volt a borszéki iskola javára. Fellépett Blaha Lujza is.

Megjelent Moldován Gergely: „Egy fürdőidény Borszéken” c. könyve.

Meghalt Puskás Ferencz a szabadságharc egyik jó katonája, tevékeny polgár, a „Borszék története” szerzője.

1887-ben meghalt Id. Puskás Lajos 1848/49-es főhadnagy, a borszéki fürdőbizottság elnöke. Borszéken volt Hunfalvy Pál.

1889-ben a kolozsvári Mátyás-szoborra br. Huszár Ilona 211 forintot gyűjtött.

1890-ben megjelent dr. Hankó Vilmos chemiai tanár: „Csíkmegye fürdői és ásványvizei szöveg és képekben” füzet.

Összeállította, Farkas Aladár

FELHÍVÁS

Az RDE HURON KFT. 2020. július 27-én indította a szelektív hulladékgyűjtést „kapuról-kapura”. A továbbiakban is kérjük Önöket, hogy átlátszó zsákokban tegyék ki portáik elé az újrahasznosítható hulladékot (papír, műanyag, fém).

Minden hónap harmadik hétfőjén gyűjtjük ezeket össze, a következő időpontok: április 19., május 21.

Illusztráció: Moga A.

VICC

A székely bácsi betelefonál a rádió kívánságműsorába.

- Találtam egy péztárcát. Volt benne 500 dollár, s vagy 10000 euró.

- És más volt-e benne, személyi vagy valami?

- Igen. Volt egy névjegykártya, valami Kovács. Na ennek a Kovácsnak küldenék egy számot...

Közreadta: Veres Alpár

ANYAKÖNYVI HÍREK

Születés

Fazakas Maja - Tamara 2021.03.10

Elhalálozás

Rutter Ildiko 1955.09.28 - 2021.03.20
Birman Andrei 1945.06.04 - 2021.03.17
Köllő Magdalena 1937.08.16 - 2021.03.08
Vizoli Roza 1953.05.03 - 2021.03.09

[...]Óh, Tavasz, óh, Húsvét,
Emberek ősi biztatója,
Csak azt szórd szét köztünk:
Állandó a tavaszi óra
S ilyen marad.

Krisztus támad és eszmél,
Odukat és kriptákat pattant.
Van-e gyönyörűbb ennél?

Ady Endre: A szép Húsvét

A Források szerkesztősége minden kedves olvasónak kellemes húsvéti ünnepeket kíván.

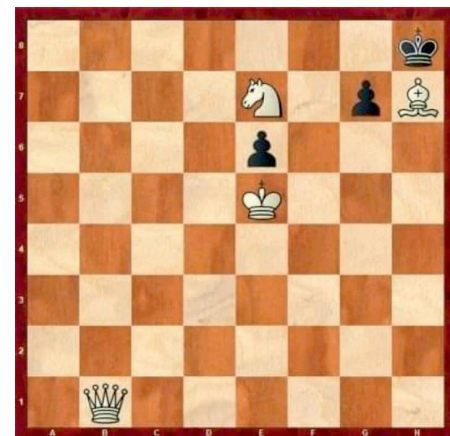
SAKK VODA COSTELLE

A februári számban megjelent feladvány megoldása:

1Ve7-Kh6 / 2Vh4-Kg7
3Vd4+-Kh6 / 4Vf4+-Kg7
5Ve5+-Kh6 / 6Bhh+!-gxf5
7Vf6#
Megoldás: Vodă Costel

Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a turism.borsec@gmail.com e-mail címre. A megoldást a következő számban közöljük.

A fehér lép. Matt 2 lépésből!

BORSZÉKI POLGÁRMESTERI HIVATAL

Str. Carpați, nr. 6/A

ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Moga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Farkas Aladár, Fazakas Emese, Fazakas Mihály Emese, Ferency József, Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Márton József, Pethő Csongor, Rédei Botond

Számítógépes szerkesztés: Moga Attila

Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós